

คำนิยม

รายงานฉบับนี้เป็นผลการดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่อง “การปรับใช้แนวคิดสำรวจชุมชนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทย” ของกลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยของมูลนิธิธันส์ไฮเดล ประเทศไทย โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปรับใช้แนวคิดและแนวปฏิบัติของการสำรวจชุมชนในห้วงเวลาที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้ระยะเวลาการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 7 เดือน นับตั้งแต่เดือนมิถุนายนจนถึงเดือนธันวาคม 2563

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นับว่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศอย่างมีนัยสำคัญจนทำให้ผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากกว่า 80 ล้านคน และเสียชีวิตเป็นจำนวนมากกว่า 1.5 ล้านคนทั่วโลก รัฐบาลไทยตระหนักถึงความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) และกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายในหลายระดับเพื่อควบคุมมิให้โรคโควิด-19 ขยายออกไปในวงกว้าง โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินการตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเข้มงวดเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสำรวจชุมชนกลายเป็นกลไกสำคัญในระดับท้องถิ่นที่ช่วยสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นและสนับสนุนช่วยเหลือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน ควบคุม และเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จนเกิดผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจและแสดงให้เห็นว่า “ตำรวจ” เป็นผู้ที่ประชาชนสามารถพึ่งพาได้อย่างแท้จริงไม่ว่าจะในยามปกติหรือในยามวิกฤติที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทุกคนดังเช่นในกรณีของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้น

ผมขอถือโอกาสนี้แสดงความชื่นชมและยินดีในความสำเร็จของกลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการศึกษา โดยเฉพาะคณะผู้วิจัยและทีมงานที่ได้เสียสละทุ่มเทแรงกายแรงใจในการจัดทำโครงการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและทำหยาต่อภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในห้วงเวลาวิกฤติเช่นนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำไปศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาต่อยอดทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาสังคมรูปแบบใหม่ๆ อันอาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

พลตำรวจโท อภิรต นิยมการ

ผู้บัญชาการศึกษา

Preface

This report is an outcome of the research project “*Application of Community Policing to Control the COVID-19 Pandemic in Thailand*” by Faculty Division, Police Education Bureau, Royal Thai Police with the support of the Hanns Seidel Foundation.

The project has been conducted for seven months, from June to December 2020, with a qualitative method and a documentary approach. The objectives are to study the usage of technology in order to maintain peace and explore the functions of Thai police in helping relieve the severity of COVID-19 pandemic as well as point out key factors that lead to success of controlling the pandemic of the disease in local Thai society.

The COVID-19 crisis has become a great challenge that not only Thailand but also almost all countries have been facing until now. It dramatically changes our ways of living and affects our everyday life, which even leads to more policies issuing and stricter law enforcement. Police is one of the tools that Thai state has been using for controlling and maintaining security and peace of the society during the hard times; therefore, it is necessary find out the appropriateness of their methods as well as enhance their efficient practices in enforcing the government’s regulations and policies throughout the lockdown period.

I, as the director of the Hanns Seidel Foundation Thailand/Laos, would like to express my appreciation to the research team along with the Royal Thai Police that initiate this project and conduct the research successfully. Even though during the research period, the research team might have encountered some difficulties, but they would have managed to pass through and proficiently achieve all main objectives of the project. I am convinced that the results will provide significant impacts on Thailand’s security system and be of use for the enhance of Thailand’s ability in Pandemic of emergency situations and maintenance of social security as well as well-being of common people.

Dr. Axel Neubert
Regional Representative
Hanns Seidel Foundation Thailand/Laos

สารบัญ

คำนิยม	i
Preface	ii
สารบัญ	iii
ภาพ	vii
ตาราง	viii
บทสรุปผู้บริหาร	ix
Executive Summary	xv
คำนำ	xxi
Acknowledgement	xxii
บทคัดย่อ	xxiii
Abstract	xxiv
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 แนวความคิดในการวิจัย	5
1.5 สมมติฐาน	6
1.6 วิธีการวิจัย	6
1.7 ระยะเวลาในการวิจัย	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.9 การเรียงบทงานวิจัย	8
บทที่ 2 ปรัชญารรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดตำราวจชุมชน	9
2.1.1 ความหมายและหลักการพื้นฐาน	9
2.1.2 แนวคิดตำราวจชุมชนในต่างประเทศ	13
2.1.3 แนวคิดตำราวจชุมชนในประเทศไทย	14

2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	17
2.2.1 ความหมายและหลักการพื้นฐาน	17
2.2.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม	19
2.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจตำรวจ	20
2.3 แนวคิดภาคีเครือข่าย	23
2.3.1 ความหมายและหลักการพื้นฐาน	23
2.3.2 โครงสร้างของภาคีเครือข่าย	25
2.3.3 รูปแบบของภาคีเครือข่าย	25
2.4 แนวคิดความเป็นหุ้นส่วน	26
2.4.1 ความหมายและหลักการพื้นฐาน	26
2.4.2 หุ้นส่วนด้านการบริหารงานท้องถิ่น	27
2.5 แนวคิดผู้นำในภาวะวิกฤติ	29
2.5.1 ความหมายและหลักการพื้นฐาน	29
2.5.2 ลักษณะผู้นำในภาวะวิกฤติ	30
2.5.3 การปรับใช้ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤติ	31
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
บทที่ 3 มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายเพื่อการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทย	35
3.1 มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายในระดับรัฐบาล	36
3.1.1 มาตรการควบคุมพื้นที่เสี่ยงและการเดินทางเข้าออกราชอาณาจักร	37
3.1.2 มาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลบางประการ	38
3.1.3 มาตรการดำเนินการต่อกลุ่มเสี่ยง	39
3.1.4 มาตรการรักษาความสงบเรียบร้อย	40
3.1.5 มาตรการทางสังคม	40
3.1.6 มาตรการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน	41
3.2 มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายในระดับท้องถิ่น	42
3.2.1 มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อเข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน	42
3.2.2 มาตรการเฝ้าระวังโรคติดต่อภายในหมู่บ้าน/ชุมชน	43
3.2.3 มาตรการเฝ้าระวังในโรงเรียน	44

3.2.4	มาตรการลดความเสี่ยงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับกิจการบางประเภท	45
3.2.5	มาตรการเคาะประตูบ้านต้านโรคโควิด-19	45
3.2.6	มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญชุมชนสำหรับสถานการณ์โควิด-19	47
3.3	มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายในระดับหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	48
3.3.1	มาตรการด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยสายตรวจร่วม	49
3.3.2	มาตรการด้านการผ่านเข้าออกราชอาณาจักร	50
3.3.3	มาตรการด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด	50
3.3.4	มาตรการด้านประชาสัมพันธ์เชิงรุก	50
3.4	แนวทางการจัดการสถานการณ์โควิด -19 ในระดับพื้นที่และชุมชนของจังหวัด	51
3.4.1	การบริหารสถานการณ์โควิดในระดับพื้นที่	51
3.4.2	ธรรมาภิบาลป้องกันเชิงรุก สร้างความเข้าใจ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชน	52
3.4.3	การค้นหาผู้ป่วยและสอบสวนโรคเพื่อนำเข้าสู่ระบบสาธารณสุขให้เร็วที่สุด	53
3.4.4	มาตรการการรักษาในระยะห่างทางสังคม	53
3.4.5	ฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน	54
3.4.6	การเตรียมรับสถานการณ์ล่วงหน้า	55
3.5	โครงการและกิจกรรมทางสังคมในประเทศไทย	56
3.5.1	โครงการตู้ปันสุข	56
3.5.2	โครงการจัดทำหน้ากากอนามัย	57
3.6	วิเคราะห์มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน	58
บทที่ 4	ตำรวจชุมชนกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทย	63
4.1	ความสำคัญของชุมชนและตำรวจชุมชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	63
4.2	ลักษณะของชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย	68
4.2.1	ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	68
4.2.2	ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	72
4.2.3	ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ และสถานีตำรวจภูธรแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่	76
4.2.4	ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมา และสถานีตำรวจภูธรขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา	80

4.2.5	ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี	84
4.3	เทคนิควิธีการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	89
4.3.1	การสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่	89
4.3.2	การสร้างความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	90
4.3.3	การใช้ฐานข้อมูลท้องถิ่น	91
4.3.4	การใช้ช่องทางการสื่อสารเชิงนวัตกรรม	91
4.3.5	การระดมทรัพยากร	92
4.4	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้แนวคิดตำรวจชุมชนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	93
4.4.1	ภาวะผู้นำของหัวหน้าชุมชนและหัวหน้าส่วนราชการ	94
4.4.2	นโยบาย มาตรการและการบังคับใช้กฎหมายในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	94
4.4.3	ภาคีเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น	96
4.4.4	การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน	97
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	99
5.1	สรุปผลการวิจัย	100
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	102
5.3	ข้อเสนอแนะ	103
	บรรณานุกรม	105
	ภาคผนวก	109
	ผนวก ก. แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	111
	ผนวก ข. แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำหรับประชาชนทั่วไปและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	113
	ผนวก ค. ชุดภาพแสดงการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม	115
	ผนวก ง. ชุดภาพแสดงการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านตำรวจชุมชน	122
	ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย/ นักวิจัย	123
	ประวัตินักวิจัย	124

ภาพ

ภาพที่ 1 ภาพรวมวิธีการดำเนินงานวิจัย	x
Figure Ex.1 Overview of the research approach	xv
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย	33
ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (ปรับปรุงแล้ว)	98

ตาราง

ตารางที่ 3.1	มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายเพื่อการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	59
ตารางที่ 4.1	คุณลักษณะเฉพาะของชุมชนพื้นที่เป้าหมาย 5 จังหวัด	88
ตารางที่ 4.2	สถิติการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19	95

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญของปัญหา

การสำรวจชุมชนเป็นปรัชญาทางสังคมที่ส่งเสริมยุทธศาสตร์องค์กรในลักษณะการทำงานเชิงหุ้นส่วนและการแก้ปัญหาเชิงรุกในเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ประเด็นความปลอดภัยสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ความหวาดกลัวอาชญากรรม และความไร้ระเบียบของสังคม แนวคิดสำรวจชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ที่ตนเองอยู่อาศัยภายใต้หลักคิดว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนจะมีความรู้จักคุ้นเคยกันและทราบถึงความต้องการในชุมชนของตนเอง ตำรวจมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกทำให้กิจกรรมของชุมชนดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น แนวคิดสำรวจชุมชนจึงเป็นการประสานประโยชน์ระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชนในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน คณะผู้วิจัยจึงสนใจว่า ในห้วงเวลาที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปลายปี 2562 จนทำให้มีผู้ติดเชื้อทั่วโลกมากกว่า 80 ล้านคน เสียชีวิตมากกว่า 1 ล้าน 5 แสนคน และมีผู้ป่วยสะสมในประเทศไทยกว่า 6,000 ราย และเสียชีวิต 60 ราย (สถิติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563) แนวคิดสำรวจชุมชนสามารถถูกนำมาปรับใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด -19 ได้ในรูปแบบใดบ้าง สามารถแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการของรัฐในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดสำรวจชุมชนมาปรับใช้เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว

กลุ่มงานอาจารย์ กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากมูลนิธิฮันส์ไฮเดล ประเทศไทย (Hanns Seidel Foundation, Thailand) ได้ดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่อง “การปรับใช้แนวคิดสำรวจชุมชนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด แนวปฏิบัติ และเทคนิควิธีการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดสำรวจชุมชนมาปรับใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าว โดยการวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดทางสังคมศาสตร์ 5 ด้าน ประกอบด้วย แนวคิดตำรวจชุมชน (community policing) แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) แนวคิดภาคีเครือข่าย (networking) และแนวคิดการเป็นหุ้นส่วน (partnership) และแนวคิดผู้นำในภาวะวิกฤติ (crisis leadership) รวมถึงนโยบายและมาตรการทางกฎหมายที่รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้ในช่วงระยะเวลาที่เกิดการแพร่ระบาดมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับใช้แนวคิดสำรวจชุมชนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ 3 ลักษณะ กล่าวคือ 1) การวิเคราะห์เอกสาร เน้นการรวบรวมข้อมูลสถิติ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง นโยบาย บันทึกข้อสั่งการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความเห็นของนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้องทั้งที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบเอกสารและเนื้อหาเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการและเอกชน และ 2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจและตำรวจชุมชน และ 3) การสนทนากลุ่ม บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา และเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดและมีผู้ติดเชื้อที่มีการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างเข้มงวด และนำผลการศึกษามาประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนการสรุปรายงานฉบับสมบูรณ์ตามแผนภาพแสดงขั้นตอนด้านล่างนี้

 รวบรวมข้อมูล	 วิเคราะห์ข้อมูล	 ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ	 รายงานผลการวิจัย
<ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนวรรณกรรม - สำรวจพื้นที่เป้าหมาย - สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน - การสนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์มาตรการเชิงนโยบายและกฎหมายของประเทศไทย - วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับผู้เชี่ยวชาญ - ติดตามความคืบหน้าผลการทำงานของตำรวจชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลการศึกษาค้นคว้าครั้งสุดท้าย - จัดทำรูปเล่มผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ภาพที่ 1 ภาพรวมวิธีการดำเนินงานวิจัย

ผลการศึกษา

โครงการวิจัยได้ข้อสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ด้านแนวคิดและแนวปฏิบัติของงานตำรวจชุมชนในช่วงเวลาที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า สถานีตำรวจในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีโครงสร้างแผนกงานตำรวจชุมชนภายใต้ฝ่ายป้องกันปราบปรามของทุกสถานี เรียกว่า งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์(ชมส.) โดยหัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับรองสารวัตรในสายงานป้องกันปราบปรามของแต่ละสถานีตำรวจเป็นหัวหน้าตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนอีกจำนวน 4 นาย เป็นผู้ช่วย ภายใต้การกำกับดูแลของนายตำรวจระดับรองผู้กำกับการและสารวัตร มีหน้าที่หลักในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและแสวงหาความร่วมมือกับประชาชนในท้องที่ที่รับผิดชอบในด้านการป้องกันอาชญากรรม เช่น โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน เป็นต้น เพื่อคอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชนแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจ การแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมแก่ตำรวจ และกิจกรรมทางสังคมที่เป็นประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ โดยในปัจจุบัน ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ใช้เทคนิคการสร้างภาคีเครือข่ายในหลากหลายรูปแบบผ่านระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่ที่เรียกว่า “แอปพลิเคชันไลน์(LINE)” และประชาสัมพันธ์การทำงานผ่าน “เฟสบุ๊ก(Facebook)” ในรูปแบบของการส่งข้อความหรือการทำกิจกรรมในชุมชนแบบเวลาจริง อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดตำรวจชุมชนมาปรับใช้เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่ขึ้นอยู่กับนโยบายและจุดเน้นของหัวหน้าสถานีตำรวจที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านกำลังพลและทรัพยากรของสถานีตำรวจเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากสถานีตำรวจมีกำลังพลมากเพียงพอ และ/หรือมีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ทำงานในพื้นที่มานานก็จะมีโอกาสที่แนวคิดตำรวจชุมชนมาปรับใช้เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดได้มากกว่าสถานีตำรวจที่มีกำลังพลน้อยกว่า

ส่วนแนวปฏิบัติของตำรวจชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษา พบว่ามี 2 รูปแบบ คือ 1) งานตำรวจชุมชนในรูปแบบของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์แยกขาดจากภารกิจตำรวจสายตรง โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไม่มีหน้าที่ในการสืบสวนหาข่าวหรือจับกุมดำเนินคดีแต่มุ่งเน้นการเข้าหาและสร้างแนวร่วมเป็นมิตรที่ดีกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสารข้อมูลและรายงานผลให้กับผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อนำไปประเมินการวางแผนและกำหนดนโยบายในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม วิธีการดังกล่าวทำให้ตำรวจชุมชนต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการปัญหาภายในชุมชน 2) งานตำรวจชุมชนแยกไม่ขาดจากงานตำรวจสายตรงโดยเจ้าหน้าที่สายตรงในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไปในตัว รวมถึงการออกตรวจตราพื้นที่จับกุมผู้กระทำผิดและการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในชุมชนอันเนื่องมาจากสถานีตำรวจมีกำลังพลน้อยไม่เพียงพอต่อการตรวจตราดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่รับผิดชอบ

2. ด้านเทคนิควิธีการดำเนินงานของตำรวจชุมชนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า สถานีตำรวจในพื้นที่เป้าหมายได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและชุมชนในการดำเนินการตามมาตรการของรัฐบาลในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดในหลายรูปแบบตามนโยบายและคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด และหัวหน้าสถานีตำรวจ ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมปฏิบัติงานพร้อมกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในการตรวจคัดกรอง การประเมินกลุ่มเสี่ยง และการกักกันผู้ติดเชื้อหรือกลุ่มเสี่ยงติดเชื่อ การประชาสัมพันธ์การดูแลป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากเชื้อโควิด-19 การตั้งด่านชุมชนและด่านตรวจค้นตามแผนปฏิบัติของจังหวัด การร่วมจับกุมผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการเข้าร่วมโครงการตู้ปันสุข และแจกอาหารและของใช้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล คณะผู้วิจัยพบอีกว่าตำรวจชุมชนสัมพันธ์สามารถเข้าหาผู้นำชุมชนและใช้แนวร่วมภาคประชาสังคมในพื้นที่ที่สนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นฐานมวลชนในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล อาทิ การจัดทำโครงการปันสุข กิจกรรมจิตอาสาในการผลิตหน้ากากอนามัยและเจลล้างมือเพื่อช่วยเหลือสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ตำรวจชุมชนได้รับความไว้วางใจจากผู้นำชุมชนและมีความคุ้นเคยผูกพันกันทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นและอาสาสมัครประจำชุมชนหากมีตำรวจชุมชนคอยเป็นพี่เลี้ยงหรืออำนวยความสะดวกให้อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงควรส่งเสริมและเพิ่มบทบาทให้อาสาสมัครตำรวจชุมชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้มากขึ้น ส่วนเทคนิควิธีการดำเนินงานที่ตำรวจชุมชนนำมาใช้ ได้แก่ การสร้างภาคีเครือข่ายประชาชนในพื้นที่ การสร้างความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้ฐานข้อมูลท้องถิ่น การใช้ช่องทางสื่อสารเชิงนวัตกรรม และการระดมทรัพยากรในพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ

3. ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดตำรวจชุมชนมาปรับใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลความสำเร็จในการปรับใช้แนวคิดตำรวจชุมชนเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกหน่วยงานหลักของรัฐในการควบคุมในการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในแต่ละพื้นที่ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของหัวหน้าชุมชนและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีบทบาทในการชี้แนะ กระตุ้น และระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการดูแลป้องกันตนเองตามนโยบายของรัฐบาล รวมถึงการดำเนินนโยบายของหัวหน้าสถานีตำรวจที่ให้ความสำคัญต่อแนวคิดตำรวจชุมชนเพื่อให้ชุมชนรู้สึกไว้วางใจตำรวจและให้ความร่วมมือกับตำรวจในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐด้านต่าง ๆ ที่ออกมาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 2) นโยบาย มาตรการและการบังคับใช้กฎหมายของรัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิดที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นได้อย่างทันท่วงทีเพื่อควบคุมสถานการณ์โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องอื่นต้องถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด 3) ภาคีเครือข่ายของชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่เข้ามามีส่วนประสานงานกันในการดำเนินกิจกรรม

ทางสังคมและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอันตรายอันเกิดจากโรคโควิด-19 รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคีเครือข่ายในระดับสถานีตำรวจในรูปแบบของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจประจำสถานีตำรวจ (กต.ตร.สน. /กต.ตร.สภ.) ที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานเชิงบูรณาการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว และ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแสวงหาความร่วมมือของภาครัฐเนื่องจากการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดที่ดีที่สุด คือ การปฏิบัติตัวของประชาชนแต่ละคนแต่ละกลุ่มเนื่องจากคนเป็นพาหะกระจายเชื้อโรคที่สำคัญ ดังนั้น หากประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐตามแนวทางที่กำหนดขึ้นได้เป็นอย่างดีจะช่วยลดโอกาสของโรคติดเชื้อจากคนสู่คนได้อย่างชัดเจนดังจะเห็นได้จากความสำเร็จในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้ปรัชญาตำรวจชุมชนสามารถถูกนำมาใช้ในชุมชนท้องถิ่นในลักษณะของกลไกขับเคลื่อนให้นโยบายและมาตรการของรัฐบาลถูกนำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดนโยบายให้ทุกสถานีตำรวจนำแนวคิดตำรวจชุมชนมาปรับใช้กับภารกิจตำรวจในทุกสายงานโดยเฉพาะสายงานปฏิบัติการ โดยควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนแยกต่างหากออกจากภารกิจอื่นเพื่อมุ่งเน้นการทำงานมวลชนอย่างแท้จริง เกิดความเป็นเอกภาพในการทำงานและสามารถร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐอื่นได้เมื่อได้รับการร้องขออย่างทันท่วงที

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคโควิด - 19 รวมถึงไวรัสชนิดอื่น เพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่นที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด

3. หัวหน้าสถานีตำรวจควรให้ความสำคัญกับงานตำรวจชุมชนมากขึ้นโดยอาจมีการถ่ายทอดแนวคิดตำรวจชุมชนที่ไม่เพียงเน้นการเข้าชุมชนเพื่อพบปะประชาชนเท่านั้น แต่มุ่งเน้นให้ตำรวจในทุกสายงานปรับแนวความคิดให้ร่วมมือกับประชาชนในเชิงหุ้นส่วนมากขึ้นไม่เฉพาะการป้องกันอาชญากรรมและการป้องกันภัยสาธารณะแต่รวมถึงการให้ประชาชนรู้สึกเป็นมิตรให้ความไว้วางใจที่จะให้ร่วมมือและให้การสนับสนุนช่วยเหลืองานของตำรวจในทุกมิติ

4. หัวหน้าสถานีตำรวจควรให้ความสำคัญกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์มากขึ้นโดยอาจกำหนดให้มีแผนการเข้าพบปะประชาชนในชุมชนและรายงานข้อมูลที่ได้รับจากชุมชนเป็นประจำเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมและการป้องกันภัยสาธารณะรูปแบบอื่น อาทิ โรคระบาด ภัยพิบัติ อันอาจเกิดขึ้นในอนาคต

5. สถาบันฝึกอบรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาทิ กองบัญชาการศึกษา โรงเรียนนายร้อย ตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 1-9 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและประเมินผลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางปฏิบัติที่ดีในการนำแนวคิดตำรวจชุมชนมาปรับใช้ในประเทศไทยให้มากขึ้นเพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการและผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติได้ด้วยตนเองอย่างถ่องแท้มากยิ่งขึ้น

6. ผู้สนใจอาจศึกษาเปรียบเทียบเทคนิควิธีการดำเนินงานของตำรวจชุมชนของประเทศไทยกับ ประเทศอื่นในการบริหารจัดการภาวะวิกฤติของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานด้านตำรวจชุมชนในประเทศไทยต่อไป

7. สถาบันการศึกษาอาจปรับใช้แนวคิดตำรวจชุมชนในการศึกษาปัญหา ความสำเร็จหรือความ ล้มเหลวในประเด็นอื่นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องต่อไป

Executive summary

Study background

Community policing is a social philosophy that promotes organizational strategies in partnerships and proactive solution to various forms of public safety issues such as crime, social disorder and fear of crime. This concept allows people to participate with the police in crime prevention and order in the area they reside, under the principle that people living in the community will be familiar with each other and know the needs of their own community which the police are only responsible for facilitating the activities of the community to run smoothly. Community policing concept is therefore a coordination between the state, private sectors and the people in conducting public activities for the best interests of people in the community. Consequently, the research team is interested in how the concept of community policing can be applied in the time of the global COVID-19 pandemic, including Thailand since late 2019, how to seek cooperation from the people of the community to implement government measures to control the pandemic of COVID-19, and what factors influence the application of community policing concept to control the spread of the disease?

Faculty Division, Police Education Bureau, Royal Thai Police with supporting research grants from Hanns Seidel Foundation has conducted a research project on “*Application of Community Policing to Control the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic in Thailand*”. The project aims to study the concepts, practices and methods of community policing in controlling the COVID-19 pandemic, as well as factors affecting the application of community policing concept in the situation of the pandemic. Apart from the policy and measures issued by Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA), the success of controlling the pandemic can be explained by five key concepts; namely community policing, public participation, networking, partnership and crisis leadership as a conceptual framework for the research analysis. Whilst the global community is challenged by the new forms of unconventional threat like Coronavirus, the research team

is confident that community policing model could be applied to other countries to raise public awareness of preventing COVID-19 and to seek concerted effort among government agencies to tackle the pandemic effectively.

Research Methodology

The research was conducted by a qualitative method by collecting information through the documentary analysis, expert interview and focus group. The documentary approach focused on analysis of statistics, laws, regulations, orders and policy issued by CCSA, National Security Council, Ministry of Public Health, Ministry of Interior, Royal Thai Police and other government bodies both online and offline, which were enforced by the relevant police departments and other law enforcement agencies. The other two approaches focused on an in-depth interview and a focus group with community police, municipality officials, volunteer in public health and local people in five provincial areas consisting of Bangkok, Samutprakarn, Suratthani, Chiangmai and Nakhon Ratchasima, where the Coronavirus infection was identified from March to August 2020. The overview of the research approach is shown as below.

 Data collection	 Data analysis	 Expert validation	 Synthesis & reporting
<ul style="list-style-type: none"> -Literature review -Target group survey -Scoping interviews -Interviewing community police, district officers & experts -Focus groups 	<ul style="list-style-type: none"> -Qualitative analysis <ul style="list-style-type: none"> >Thai policy & legal measures > Data gathered from key informants 	<ul style="list-style-type: none"> -Expert workshop -Follow-up interviews 	<ul style="list-style-type: none"> -Finalization of analysis -Report writing and review

Figure Ex.1 Overview of the research approach

Key findings

The key findings of the research can be summarized in line with the objectives as follows:

1. In response to the community policing procedures used in controlling the COVID-19 pandemic, the research found that all police stations in the target areas has a community relations police unit under Crime Prevention Section which is the so-called of '*community relations police*'. Chief of the police stations would generally assign one sub-inspector and two or three non-commissioned police to set up a community police team responsible for seek cooperation with local people in preventing crime. Cooperation in crime prevention could be done in various forms such as criminal informants and home guard police so as to maintain peace and order instead of uniform police only. Currently, community police use a variety of innovative tools such as LINE application and FACEBOOK program to create community networks for sharing information and intelligence among members. However, the roles of community relations police in dealing with the pandemic cases depends on the policy and resources in the police stations. The research also found that community policing concept dealing with the pandemic could be divided into two approaches. The first approach is the community relations police which is separated completely from patrol police. The community police officers are only responsible for seeking cooperation and alliance with local people to obtain information and report to a chief of police station. The second one is the community relations police is a part of patrol police. Due to the limitation of manpower in the police station, the chief of local police needs to deploy patrol police to cooperate with community leaders in order to maintain peace and order in the community.

2. In response to the techniques of community police used in controlling the COVID-19 pandemic, the research found that the police stations in the target areas assigned the community relations police to work closely with concerned district officials and community leaders to implement the government policies and measures in relation to public health in various ways in accordance with the Governor, Commissioner of Provincial Police Bureau and Commander of Provincial Police. For instance, community police joined health care

officers and volunteers to operate screening test for COVID-19, risk assessment, state quarantine, curfew checkpoint and prosecution of violators. The research team also found that community police take advantage of personal relationships to seek cooperation from community leaders to run social voluntary such as sharing cupboard and producing face mask and hand gel. Furthermore, trust and familiarity between community police and community leader help facilitate the operation of district officers and volunteers in dealing with people in the communities. The techniques used by the community police are building local people's networking, partnerships engagement, local databases, innovative communication channel and resource mobilization.

3. In response to the factors affecting the application of community policing to control the COVID-19 pandemic in Thailand, the research found that there are at least four factors influencing the success of application of community policing in the pandemic situation. Those are (1) leadership of community leaders and chief of public agencies who played the roles in directing, encouraging and mobilizing public support to prevent the community from the pandemic and implement the government policies and measures effectively. (2) policies, measures and law enforcement in the period of the pandemic time, (3) local community networks consisting of public, private and civil society stakeholders working together to conduct social activities and raise awareness of public safety, and (4) public participation in local community with state authority to prevent community from Coronavirus infection. These factors could be supplementary to application of community policing in controlling the Coronavirus pandemic significantly.

Implications & Considerations

1. Royal Thai Police may consider to incorporate a strategic approach of community policing into the National Police Master Plan by establishing the Community Policing Department under Central Investigation Bureau or training community policing officers and teams for all police stations to solve problem in local communities.

2. Royal Thai Police should provide the basic knowledge of COVID-19 and other infectious disease necessary for community police who are assigned to work with health care officers in the community in order to increase public safety and effectiveness.

3. A chief of police station should pay more attention to an approach of community policing to solve problems of local community. Not only do police stations assign community police officers to meet local people in the community, but all police officers also need to improve their attitude and build trust in order to seek more cooperation with people in crime prevention and public safety.

4. A chief of police station should pay more attention to task of community police by means of establishing a plan of meeting people in community and report information obtained from informants to the stations in order to prevent crimes and other threats such as epidemic and disaster.

5. Police education institutions such as Police Education Bureau, Royal Police Cadet Academy and Police Training Centre 1-9 should encourage their officials and students to take more research studies and to evaluate problems, impediments and best practices on the application of community policing in Thailand in order that students, officials and interested persons could learn theoretically and practically more community policing concept by themselves.

6. Academics or practitioners may compare strategic approach and techniques of community policing in Thailand and other countries in managing the crisis of the COVID-19 pandemic to improve, develop and exchange the practical guidelines for community policing in Thailand.

7. Academic institutions or universities may further study the application of community policing principles to other relevant issues.

คำนำ

รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การปรับใช้แนวคิดตำรวจชุมชน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทย” ฉบับนี้ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนทุนวิจัยจากมูลนิธิฮันส์ไฮเดล ประเทศไทย

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณท่าน พลตำรวจโท อภิรต นิยมการ ผู้บัญชาการการศึกษา และ พลตำรวจตรี กิตติธเนศ เลอวงค์รัตน์ อาจารย์ (สบ 6) กลุ่มงานอาจารย์ ที่ได้กรุณาให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานโครงการวิจัยและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้วิจัยจนทำให้งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี ขอขอบคุณท่านหัวหน้าสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อสังเกตที่มีคุณค่าแก่งานวิจัยฉบับนี้ และสุดท้าย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานอาจารย์ และเพื่อนข้าราชการตำรวจของกองบัญชาการการศึกษาทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับคณะผู้วิจัยจนทำให้โครงการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย รัฐบาลไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในการนำเอาแนวคิดตำรวจชุมชนไปประยุกต์ใช้เพื่อจัดการปัญหาโรคระบาดและสถานการณ์วิกฤติรูปแบบอื่น นอกเหนือจากปัญหาอาชญากรรมอันอาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2563

Acknowledgement

This final report of the research project “*Application of Community Policing to Control the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Pandemic in Thailand*” would not have been completed without the support of government and private organizations involved, especially the grant of Hanns Seidel Foundation.

We would like to express our gratitude to Police Lieutenant General Apirat Niyomkarn, Commissioner of Police Education Bureau and Police Major General Kittanathat Lerwongrat, Commander of Faculty Division for their kind advice and support to the project. We would like to thank the chiefs of police stations, community relations police, district officers and key informants from civil society and public agencies in the relevant areas for their contribution with primary data to the research, and finally we would also like to acknowledge our colleagues from Faculty Division and Police Education Bureau for their kind assistance to the team.

We hope that the research outcome would be useful for the Kingdom of Thailand, the Thai government, Royal Thai Police, concerned government agencies and academic institutions to apply for managing the pandemics and other forms of critical situations beyond crimes in the future.

Project Team

December 2020

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด แนวทางปฏิบัติ เทคนิควิธี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดตำราวจุมนมาปรับใช้เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศไทยได้เป็นผลสำเร็จ การวิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่รัฐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครตำรวจบ้าน และประชาชน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา และเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า สถานีตำรวจในพื้นที่เป้าหมายสามารถปรับใช้หลักการตำราวจุมนในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้เป็นอย่างดี โดยมีเป้าหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนทำหน้าที่ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการของรัฐบาลด้านสาธารณสุขในหลายรูปแบบ โดยมีปัจจัยอย่างน้อย 4 ประการ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปรับใช้แนวคิดตำราวจุมนในสถานการณ์ดังกล่าว ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของหัวหน้าชุมชนและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 2) นโยบาย มาตรการและการบังคับใช้กฎหมายของรัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิดที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้น 3) ภาวศรัทธาของชุมชนท้องถิ่น และ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนจะแสดงบทบาทในการประสานเชื่อมโยงเพื่อผลักดันให้ปัจจัยดังกล่าวทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ การตำรวจชุมชน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) เครือข่ายชุมชนท้องถิ่น

Abstract

The research project aims to study the concepts, practices and methods of community policing in controlling the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic, as well as factors affecting the application of community policing concept in the situation of the pandemic in Thailand. The research was done by a qualitative method by collecting information through documentary analysis, expert interviews and focus group. The target population are a chief of police stations, community police officials, district officials, health care volunteers, home guard volunteers and villagers in five provincial regions comprising Bangkok, Samutprakarn, Suratthani, Nakhon Ratchasima and Chiangmai, which are found to be the pandemic areas. The research found that all police stations in the target areas applied the community policing approach for preventing and controlling the COVID-19 pandemic effectively. Community police teams were delegated to work closely with district officials and community leaders to implement the government policies and measures for preventing and controlling the COVID-19 pandemic in various ways. The research also found that there are at least four possible factors affecting the success of application of community policing in the pandemic situation. Those are (1) the leadership of community leaders and chief of public agencies, (2) policies, measures and law enforcement in the period of the pandemic time, (3) local community networks, and (4) public participation in local community whilst community police could play the constructive and coordinated roles in linking and driving those factors to work together.

Key words: community policing, Coronavirus 2019 (COVID-19), local community networks